

MAANOORED

TÕUSVA PÕLVE TULEVIKU TÄHISED

PÖLLUMAJANDUSLIK NOORSOO KUUKIRI
VÄLJAANDJA EESTI PÖLLUMEESTE KESKSELTS

Toimetaja dr. agr. AUG. MILJAN

Vastutav toimetaja ELMAR JUST

I aastakäik

Tallinnas,
August 1933

Nr. 8

Noorte teetähistest.

Elame raskel ajastul. Elu on kaotanud endise sihiselguse. Majanduslikud ja poliitilised ummiklained varjutavad tulevikku. Päev kaob päeva järele, kuid valitseva kitsikuse pigistav raudklamber ei lödvene. Riigi- ja majandusemehed otsivad tagajärjetult retsepte maailmamajanduse organismi tervendamiseks. Iga uue päevaga kerkivad uued illusioonid, mis aga juba järgneval päeval varisevad tuhahunnikuna kokku. Alles hiljuti olime jälle ühe järjekordse illusiooni kokkuvarisemise tunnistajaks. Maailmamajanduse konverents, millest loodeti nii palju — lõppes tagajärjetult.

Maa aga elab oma elu. Põllumees võitleb rasket töövõitlust tujuka loodusega. Vanad kaovad. Noored astuvad asemele. Ent töövõitlus jätkub sama visadusega, nagu sajandite eest. Noorus aga usub ja loodab. Uskudes isiklikku kordasaatmisvõimesse, loodab ta kivi kindlalt, et ükskord saabub päev, mil ka Eesti põllumehe väljadel paistab päike täies selguses, usub ja loodab oma isiku ja rahvuse paremasse tulevikku, nagu on uskunud ja lootnud kõigi aegade noorus. Sest jääb igaveseks püsima see tõde, et noorte päralt on tulevik. Sellepärast usuvad ka maanoored vankumatu kindlusega, et ükskord ometi möödub praegune ühiskondlike ja majanduslike otsingute, katsetuste ja leiutiste ajastu. — Elu muutub uuesti kindlaimeliseks ja eesti põllumees ajab uhkelt sirgu oma vaevadest kumerasse muljutud turja.

Vahepeal on aga nii mõndagi muutunud. Eelkõige on muutunud ajajärgu vaimne ilme. Ei saa salata, et meie ajastu vaimne ilme on mitmeti katkendlik. Sõdade ja mässude kohutav tormihoog on nii mõndagi muutnud. Meie vaimse ja majandusliku kultuuri arenemishoog on olnud otse peadpööritavalt kiire. Aastakümnete jooksul oleme kihutanud läbi arengute, milleks teised rahvused kulutasid sajandeid. Ja kui isa katkenud viiskudes teoorjana rühmas tööd teha mõisa põllul, siis pojast sai iseseisev peremees, pojapojast aga juba iseseisva riigi juht ja täieõiguslik kodanik. Enesest mõistetavalt pidi selline hüppeliselt kiire arenemishoog looma teatud kuristikku vanade ja noorte vahele ja suruma katkendlikkuse pitsati kogu ajastu vaimsusele. Noorsoo ülesandeks jääb aga sihi läbiralumine praegusest ühiskondlikust ja majanduslikust umbtänavast ja uute teetähiste püstitamine omaaja nõuetele vastavalt.

Igal ajastul on oma vaimne ilme, mis tunduvalt erinev eelmistest. Samal määral, kui on Eesti rahvuse orjaaja vaimsus erinev ärkamisaja lootusrõõmsast vaimsusest, samal määral erineb eelmaailmasõjaaegse ajastu vaimsus tänapäeva vaimsusest. Eelmaailmasõjaaegne põllumees rühmas tööd halastamatu hoolimatusega, kogus kopika kopika kõrvale, olles seejuures äärmiselt vähenõudlik isiklikus elus. Pärastsõjaaegse põllumehe kultuurinõuded on aga tunduvalt kasvanud ja sellega kaasas käinvalt suuremad ka kulutused isiklikus elus. Kogutud hoiukapitali kaotsimine kuga Vene riigi kokkuvarisemisel on aga kapitali kogumise

mõte kaotanud palju oma tõmbejõust ja pärast sõjaaegne põllumees kasutas kõrge konjunktuuri ajal sissetuleva raha meelsamini kultuuriväärtustele ja mõnustele, ehk jälle mattis selle talumajapidamisse. Sõdade ja mässude mõllust läbikäinud põllumehe vaimsusse on pudenenu nii mõndagi kergelt suhtuvat. Tänapäeva põllumees ei murra tööd enam nii raudse hoolimatusega, kui tegi seda enneaailmasõjaaegne põllumees. Töömõistes on vähenenu isikliku töö osatähtsus. Töö ise on aga muutunud teadlikumaks ja sellega kaasas käiwalt ka loovamaks. Kõige selle juures on aga hakatud teatud määral üle hindama aineliste vahendite osatähtsust, nagu laenukapital, kunstväetised, moodsad põllutööriistad. On kasvanud liigselt usk ainelistesse vahenditesse, kui loovatesse automaatidesse.

Tänapäeva maanoorsool tuleb teha sellest omad järeldused. Nagu teada, toimub majanduselu kapitalist ja tööst kombineeritud ühikuis ja nende ühikute omavahelises liikluses. Kapitali osa talumajanduses on aga funduvalt vähenenu, mis on toonud enesega kaasa ka teatud tasakaalutuse talundite korrastamisel. Tasakaalu saavutamiseks talumajanduses on hädava jaaline töö osatähtsuse, kui loova tootluseteguri suurendamine. Järjekult — töö, töö ja veel kord töö muutugu meie organiseeritud maanoorte lipukirjaks. Selle tõekspideme omaksvõtmine kujuneb meie talumajanduse edasiviimisel määratuks loova jõu teguriks.

Vaadeldgem tähelepanelikumalt ümbritsevat elu. Kui palju leidub meie inimestes veel seda venest pärandatud vaimust, millist tabavalt iseloomustab Eesti vanasõna — „sunga teeb suure linna, kätega käo pesa“. Kas ei leidu meie n. n. tegelaste hulgas küllalt isikuid, kes olles tegevad mitmes ettevõttes — teevad kõikjal suuri sõnu, kuid kelle kordasaatmisvõimend tegelikus elus on väga väikesed. Järgigem tähelepanelikult meie mitmesuguseid koosolekuid. Kui palju tehakse seal liigselt, viljatuid sõnu. Ja kui palju korral on sõnavõttud tingitud lihtsalt puhtinimlikust ennast näidata tahtmisest. Tegelik elu aga tõendab, et ühiskondliku ja majandusliku elu tõelisiks edasiviijaiks pole mitte suuresuulised sõnakõlksutajad, vaid suurelt osalt just need hallid, vähesilmapaistvad argipäeva töömehed, kes ei armasta ega harrasta suurt sõnade kõmisevat muusikat, kuid kes täidavad võetud töökohustusi sügava andumusega ja vastutustundega. Need hallid, vähesõnalised argipäeva töömehed ongi nendeks Atlase sammasteks, kes kannavad meie majandusliku ja ühiskondliku elu taevavõlvi. Arvestades aga sellega — tõstku meie organiseeritud maanoored oma kilbile loosung — vähem sõnu, rohkem tegusid. — Vähem enesereklaami trummipõrinat, rohkem andumusrikast argipäeva tööd. Seda dikteerib meie armutu kaasaegne raudne sajanud.

Samuti tuleks meid ümbritsevast elust rookida välja halastamata järjekindlusega see Venest pärandatud humanistliku klassitsismi jüngerite vaade, mille põhjal tehnilisil ja majanduslikel aladel töötajad nagu oleks mingi alaväärsete kutsete esitajad, kuna tõelisiks kultuurikandjaks pidavat olema kohviku suitsurõngaste keskel targutavad boheemlased — kirjanikud ja kunstnikud. See ajast ja arust läinud vaade ei sobi tänapäeva elu karmi raamistikku ja tuleb eemaldada esijärjekorras. Sest mitte kutse ega amet pole määravaks teguriks isiku väärtustaseme hindamisel, vaid isiku tööandumus ja töötulemused. Sellepärast on ka ühiskondlik-kultuuriliselt seisukohalt — eluvõitluse tundmatu sõdurina adra taga sammuv ja sipelga usinusega töötav põllumees mitmevõrdsest väärtuslikum, kui kohviku laua taga aega surnuks lööv ja lobisevalt targutav boheemlane. Sest tänapäeva elutraagika seisab osaliselt ka selles, et tehakse liig palju sõnu, tegude hulk on aga kuivanud kokku.

„Iga kingsepp jäägu oma hiistude juurde“, sõnab vana tark ütetus. Kuid paljud meie hulgast unustavad selle lihtsa tõe. Iga mees võib aga vaid siig ilmutada väljapaistvaid töösaavutusi, kui ta teotseb teatud erialal, mis vastab tema sünnipärastele kalduvustele. Sellepärast — iga mees oma võimelle ja kalduvustele vastavale kohale. See teadmine kujunegu meie teotsemise juhtmõtteks.

Noorus on juba elu igavese bioloogilise seaduse põhjal romantiliste unelmate harrastaja ja uute eluideaalide püstitaja: Ja kes meist pole 16—25 eluaasta vahel tunnud ennast suure maailmaparandajana. Ent aastad mööduvad ja elu karm tõelisus tõestab meile varsti, et ükski inimene pole võimeline teinima ühesuguse ustavusega kahte jumalat. Sest teotsetes vaid

ühel, oma võimele vastaval alal — kroonib kordamineku õnn meie tööd. Sellepärast jäägu ka ilukirjanduse alal teotsemine elukutselistele hooleks. Maanoorte ülesandeks olgu aga põllumehe isiku, kui tänapäeva põllumajanduse tähtsaima tootlusteguriga töövõimete arendamine ja uue, meie aja nõudele vastava töövõimsuse loomine.

Põllumehe peamiseks eluülesandeks jääb ikka ja alati — looduse ja muude tootlustegurite rakendamine tegeliku elu sõnakuulelikuks sulasteks. Sellepärast ei seisagi põllumehe elufilosoofia viljatus lobisevails targutusis „eluprobleemide“ üle, küll aga loova, tulevikujulge, elu- ja energiaküllase töövõimu arendamises.

Kui paljudele meie hulgast tundub töö raske, vaevarikka koormana. Jälgigem aga tähelepanelikult meie spordivõistlusi. Mida suurem konkurentis esikohale, seda pinevam võistlus ja seda paremad tagajärjed. Sest vaid konkurentsirohke võistlus sunnib inimest pingutama lõpuni oma võimeid. Samuti peaks võetama meil kutsetööd võistluspineva spordina. Siis ei tundu töö enam koormava raskusena, kuna pingutusest tekkinud väsimuse asendab mitmekordselt töötulemuste rõõm.

Sellepärast maanoored — korraldage mitmekesisel võistlusil omal kutsealal. Võistlused arendavad tööskest. Võistlused arendavad aga suurel määral ka eluvõitluse oskust. Sellega kaasaskäivalt arenevad ka tuleviku põllumehele nii vajalised iseloomujooned — otsustusvõime, organiseerimiseand, keskendusvõime ja ettevõtlikkus. Kogusummas suureneb aga tunduvalt põllumehe tegelik rakendus, oskus ja töövõime. Ja see osutub meile nii hädavajaliseks. Sest meie talupidaja tähtsaimaks tulevikutähiseks jääb eelkõige ikkagi isikliku töövõime arendamine nii hulgalt kui omandusil. See ongi eeskätt selleks imetegevaks talismaniks, mis aitab meid päästa kriisiraskuste mahamuljuvast survest.

Elu pole praegu kerge. Ent elujõuline maanoorsugu pole abita päänorutaja. Elujõuline maanoorsugu pole jõuetu elupõgenik. — Otse selle vastu — võib ütelda eksimatult, et praegused majanduslikud raskused karastavad meie noorsoo võitlusindu ja teotahet. Pidevalt järjekindel töö maanoorte organisatsioones viimistleb aga kõigekülgselt noorsoo võitlusvõimeid oleviku eluvõitluses.

Maa noorsugu püstitab omale aga oma eluideaali, oma enese kätega, oma aja nõudele vastavalt.

J. Viigant.

Õhtu heinamaal.

Argsel pilgul läbi puie ladva
Püüb habelikult Eha-neiu;
Oodata ei ole temal kaua,
Juba ilmub tema armsam Koidu-peiu.

Säased ringi mängvad kõrges õhus,
Sumin õhtuhelikid sumbutab.
Udulinik pöösastikust tõuseo,
Lilled, puud ja pöösad unutab.

Meelitavalt oma hõlma kutsub
Uimastavalt lõhnav värskel hein.
Õine lind nii õrnalt tasa häälib:
„Puhka, unusta kõik päeva kõra, lei!“

R. Laks.

Noorte enesekasvatusest.

Kuna enesekasvatus on meie rahva laimates hullkades alles vähetuntud ala, siis peaks töid tehtama selleks, et tutvustada mainitud ala. Need, kellel kasvatustööde küsimustega tege- mist (kooliõpetajad), ei tohiks kooliõnnoorfoos kõrval unustusse jätta koolist väljunud noori n. n. rahvanoorjugu. Kasvatustööd peab tehtama ka väljaspool kooli edasi ja nimelt enesekasvatuse ja arendamise näol. Selleks peaks leitama küllalt võimalusi.

Kui Soomes näitaks on peetud kasvatustilise; ja eraldi enesekasvatustilise sifuga kõnedit mitmesuguseid tahwa- ja noorfoo-koosolekutel juba paarikümne aasta jooksul, siis meil sellel alal nagu oleks tõik iseeneest korras — waewalt kuuled küsil mõne sellekohase loengu, enim küll käejoonest, keha ja hinge wahelorrast wõi sellejarnastest löökõnedeist. Wähemalt maoludes tahab see olla nii, linnades — wõib olla teistli. Ja mitte ainult kaswatustililised loengud ei ole maal nii haruldased, waid paljudel muudel aladel samuti. Ei ole käesolewas koht otsida neid põhjusti, millest see tingitud, aga kindel on see, et oleme ära unustanud oma igapäewase töö kõrwal palju, palju ülesandeid, mida meil küll imtingimata ei nõuta, kuid milliseid me peafime wõtma siiski mõõdapääsemata kohustusena. Peafime olema w a h e m kinnised ja mitte nii omakasupüüdjad teadmiste kasutamisel ja jagamisel. Rohkem wabahariduseitööd, sest selle järele on janunejad.

Loengute kõrwal on wäga tähtsaks abiallitaks enesekasvatuse ja arendamise töö edendamisel

Raamatufogud.

Muidugi niisugused raamatufogud, kus sellel alal on tõesti midagi pakkuda. Rahjuts maa awalikud raamatufogud on selles suhtes sageli puudulikud. Kaswatusteaduslik kirjandus neis peaaegu ei ole, samuti on teaduslik kirjandus wähepoole. Hoolitsetakse peamiselt ilukirjanduse eest. Kuid on see õige? Waewalt. Sellega ei ole õelud ilukirjanduse wastu midagi, kuid kui ilukirjanduse all raamatufogud sageli üheksikselt kujunewad, siis ei ole see õige.

Awalikud raamatufogud peafid hoolitsema muu kirjanduse kõrwal ka kaswatustilise, eriti enesekasvatuse ja elureform kirjanduse ning populaarteo-dukliki kirjanduse joetamise eest. Raamatufogu peab olema wainuwaras salweks, kui ei leita mitte ainult lõbusat ajawiidet, waid ka tarwilisi teadmisi ja oskusi.

Palju ülesandeid, mida meil küll imtingimata ei nõuta, kuid milliseid peafime wõtma siiski mõõdapääsemata kohustusena.

Enesekasvatuse ja arendamise alal olgu noorte organisatsioonide südame asjaks korraldada tarwilisi

Loenguid ja kurjusi.

Loengud annawad soowitud alast teatud ülewaate ja äratavad huwi asja wastu. Küll juuiofatsid harawad juba ise siis wastawa kirjanduse järele, kui seda ainult käeäraf.

Lõpuks juhin noorte tähelepanu ühele töowisile, mis wõimaldab enesekasvatamise ja arendamise tööd wiljatamalt ja laialdajemalt, kui ühelgi teisel wiisil ellu wiia — see on õ p i r i n g i d e t e g e w u s e t e e l.

Noorte õpiringid.

Õpiringid all mõistame rühma enesekarijaid, kes töötawad isetegewuse põhimõtetel. Ningi tegewus põhjeneb tegekitu elu nähtuifil, et koosõppimine edeneb paremini kui üksitöö ja et isetegewus loob elujõudu ja töötahet. Ja tõepoolest — kas ei ole teie märganud, et koosõppimine sünnib palju kergemini ja lõbusamini, kui tehes seda üksikut. Koostöös on wõimalik mõtteid wahetada õpitawa aine üle ja sellega üksteisele tunduwal abiks olla. Mõttewahetus teritab ju mõitleniswõimert ja mõistuse tegewust, eriti kui sellega kaasas käib heatahtlik arwustus.

Õpiring on tunnustatud abinõuks igasuguste õpingute harrastamiseks. Neis wõidakse õpida hea eduga küll teaduslikke aineid ja ilukirjandust ja mitmesuguseid tegelikke töid (puütöid, rahatöö, naiskäsitöö) selle järele, kuidas huwi. Tegewus õpiringis toimub harilikult kawakindlat. Minult algelisemais oludes ollakse sunnitud tegelema wähest ka juhustikkude küsimustega.

Õpiringide tegewuskawa koosneb kolmest osast. Esimene ja tähtsam osa moodustab ringi peaaaine. See on õpiala, mille peale pööratkse peatählelepanu ringi tegewuses ja mis määrab nii helda ringi ulne. Teine osa töökawast sisaldab mitmesuguseid töõsifemaid kõrwal küsimusi, kuna kolmas on lõbustruktuura.

Kõigepealt walitakse teatud õpiaine wälja ja koostatakse selle kawa; kuna mitmetes õpiainetes on saadawal n. n. normaalkawu, siis wõib neid tarwitada. Peaaine kawas on ettenähtud harilikult põhiraamat ja sellele lisaks tarwilikud abiraamatud. Minet käsitatakse põhiraamatu järele, kuid abiraamatuid kasutatakse täienduseks. Abiraamatud muudawad õppimise elawamaks.

Peaainele lisaks käsitatakse õpiringis mitmesuguseid töõsifemaid kõrwal küsimusi. Etia kuuluwad igasugused osalt ajutised, osalt püsivad tegewusalad, mis wõrsuwad wälja esfekohe ringist enesest. Kuna neid tegewusalasid on wäga mitmekesiseid, olgu siin märgitud waid mõned tähtsamad ja üldisemad. Wäga rikkalikku ja huwitawat harutlemis- ja waidlemisainet pakuwad näitaks mitmesugused küsimused. Neid wõib haruldeda õige mitmekesistees

Vaikne öö.

Ohk õrnalt hõljuv, jahe;
Ta's viibida nii hea.
Kuu püüratud aupaistest
Kui püha neitsi pea.

Ja üle ilma vaatab
Kuld tähti legioon;
Ning haava-lehti värin —
Neis peitus otsiv toon.

Sis on mu armsam söber
Öös hülv sibuett;
Öö vaikus hinge tröörtib,
Kui nõiduv menuett.

R. Laks.

kombinatsioonides. Näiteks kirjutab iga ringi liige või mitu küsimust paberile. Selle järel segatakse paberid ja jagatakse uuesti välja niivõisi, et igaüks saab mõõra küsimuslehe. Pärast loetakse ja harutatakse küsimuslehed üksteist läbi. Edasi võib võtta niisuguse kombinatsiooni, kus esitatakse üks või mitu küsimust, millele kõik osavõtjad vastavad kirjalikult, ehk jälle kombinatsiooni, kus sama isik vahendab teatud küsimuse üle mitu seisukohta. Küsimuste vastamine võib jätta tarbeks ka kodutööks.

Huvitamat harutlemisainet võivad anda ka mitmesugused ajalehtede ja ajakirjade artiklid. Neid võib ette lugeda ja omavahel läbi harutada.

Siin on selle aja all tegevuskavast mõeldavad ühiskondlikud harjutused, nagu kõnes, arvustuses, loovtegevuses, ja mitmesugused erihüüd, kui koduühüd, aiandusühüd, kirjandusühüd. Erihüüd peetakse tavaliselt vastavalt ringi peaminele. On näiteks ringi peamine koduforaldamise ja kaunistamise küsimused, siis on soovitatav pidada mõned koduühüüd. Säärane ühtu on pühendatud siis kogu ulatuses ainult küsimuslike, kuidas koduotstarveteks ja praktiliselt korraldada, et seda muuta paremaks ja armamaks.

Peale selle võivad pakkuda väga õpetlikku ja kasulikku tööd ja tegevust mitmesugused kollektiivid, tähelepanekud ja märked maatulunduse alal, rahva kommetest ja muinsuse semetest. Kogutud märked ja materjalid on heaks harutlusaineks ringi koosolekul, ühtlasi kirjutusaineks ringi või klubi ajakirjale, kus see olemas.

Oma ajakiri on igale noorte organisatsioonile väga soovitatav, kus selleks vähegi eeldusi. Ajakiri annab liikmeile hea enesewaldamise võimaluse. Siin on võimalik avaldada organisatsiooni liikmete uurimistöö kirjeldusi ja mitmesuguseid kirjutuskatsi. Ajakirja võib kasutada lugemislauas ja harutlemiseks ringi koosolekul. On soovitatav, et ajakirja valmistataks kas või ühes eksemplarist, kui mitte rohkem.

Kolmas aja õpiringi töökavast on iga sugune arendam, kasvataw, kultuurne meelelahutus, nagu laul, ühismängud, deklamatsioonid, aetööd, mõistatused, manifestatsioonid, mõistatused ja naljad. Lähedas ühenduses selle osaga on veel n. n. h u i d ü h ü d. Nende eeskawa kombineeritakse harilikult hästi mitmesuguse. Selleks võib olla näiteks paar lühikest kõnet õpiainest, siis mitmesuguseid lühikesi etekandeid töökawa teistest osadest.

Kuna käesolevas ei ole võimalik (viiks teenist kõvale) ja ei ole mõeldudki anda juhtnõude õpiringilise tegevuse tegelikuks korraldamiseks, siis olen piirunud ainult õpiringi mõiste, tähtsuse ja ülesannete selgitamisega, et juhtida tähelepanu vaid õpiringi kui ühe tähtsama abinõu peale enesekasvatuse ja arendamise edendamisel. Ja nagu eeltoodust nähtub, on õpiringiline tegevus tõepoolest väga tähtsaks ja wiljakaks töövõimise enesekasvatamisel ja arendamisel. Sellepärast noored! pälwib õpiringiline tegevus igas noorte organisatsioonis tõsist tähelepanu.

Kuna õpiringiline töövõim on oma iseloomult talwe hooaja tegevus, siis olgu lõpuks tähendatud, et ka maanoorte suvine tegevus on enesekasvatuse ja arendamise seisukohalt mitte vähem tähtis, kui talvine. Maanoorte ringide suurim töö ja tegevus seisab peamiselt mitmesuguste maatulunduslike töötetõtetis, noorte isikliku töö ja hoole all. See töö mõjub arendavalt ja kasvatawalt noorte waimu- ja hingeelule. Siinjuures on eeluseks muudugi, et töö oleks tegija kohane, s. t. jõukohane, õpetlik ja loow töö.

Ühes peatumud sellega enesekasvatuse ja eriti arendamise küsimuste juures, juhtides tähelepanu abinõudele ja vahenditele, milledega võimalik neid küsimusi laialdasemalt ja wiljakamalt ellu wiia, loodan, et olen ülesseatud rasket kuid väga tähtsat küsimust suumud natulisegi wahustada.

Ag. G. Wäht,
Põlwa maatulunduskonsulent.

Karjalaste elu Mihkel Veske lauludes.

Vähe on neid maanoori, kes ei käi karjas vastavatel nooruseaastatel, — enne põllutöödele asumist. Vähe on ka neid maal kasvanud täisealisi kodanikke, kes ei ole käinud karjas nooruseaastail. Seega on karjase elu ja tegevus karjasena nii tuttav maal asuvatele kodanikele. See elu on elu õitseva looduse keskel ja lindude laulude saatel, aga sageli ka võitlus tormis ja tuultes. See tegevus on mitmekesine, vahetevahel ka raske ning küllalt vastutuserikas noortele. Karjase elu on omapärane luuleline maailm, karjase tegevus on sihikindel ja suure tähendusega põllumajapidamise alal.

Ka meile kirjanikkudest on paljud käinud karjas nooruseaastail ning karjase elu ja tegevus on leidnud väljendamisest nende loomingu. Nii on luuletaja Mihkel Veske käinud karjas 6—14 eluaastani. Peatume siin tema nende laulude juures, millistes ta kirjeldab karjase elu ja tegevust.

Mihkel Veske kirjeldab mitmes laulus karjase röömust elu looduse keskel, kus teda teretavad hommikul linnud oma lauluga ning tantsivad liblikad ja hüppavad oravad. Nii ütleb ta ühes laulus:

„Kaugelt kägu teretab
Mind ja hütab ööbik;
Kõik see linde hulk mind a'ab
Lustilikult laulma.

Õite õrna tippudel
Liblikuk'sed tants'vad
Orav hüppab oksadel
Ma ka tantsin, hüppan.“

Ühes teises laulus kirjutab M. Veske, kuidas loodus nagu kutsub karjaseid oma ülesannete täitmisele:

„Üles, üles! hütab ööbik;
Vastu kostab valjust' lepik;
Tõuske üles, jätke tuba —
Linde koorid laulvad juba.

Üles, üles! kukub kägu.
Juba oma kuldist nägu
Näitab päike metsa taga,
Ilm on ilus, selge, vaga.“

Karjase elu ei ole aga alati röömus ja kerge, vaid selles elus on, nagu tähendatud, ka raskusi ja vaeva. Eriti vaevarikas on kiiniärg ning ebameeldiv on karjase elu ka sõigisel vihmasel ja tormisel ajal. Teised kodanikud viibivad neil päevadel võimalikult kodu koduste toimingute juures, karjane aga on kohustatud olema väljas, ka püha-päevadel. M. Veske on, arvatavasti, küllalt tundnud karjase vaevarikaid päevi, kuna ta asus tegevusse karjasena nii noorena — 6 aastase lapsena, seega nooremalt, kui praegusel ajal noored asuvad sellele tegevusele, sest algab ju see tegevus tavaliselt 8 eluaastast. See karjase vaev on väljendunud ka tema lauludes järgmiselt:

„Nõnda elan röömsaste,
Kuni kiini-aeg;
Siis a'an karja vilusse
Ja läen ujumaile.“

„Varsti hakkab päike palavaste
Paistma, siis kui sagedaste
Hakk'vad karjad kartma kiina,
Teevad meie jalgel piina.“

Karjane olgu röömus ja hõisaku aga ka nende raskuste puhul, sest nooruseaeg on hõiskamisaeg. Kuigi ka karjasel on omad mured ja kurbused, omcti ei ole eluvõitlus veel haaranud teda, — ta viibib ikka alles muretus lapsepõlveas. Aga elu kutsub ka teda võitluses raskustega ja hädadega, millises võitluses on suur tähendus elujaataval ilmavaatel, püsivusel ja väimisel jõul. M. Veske soovib karjasel hõisata nooruseaastail — kasvupõlvel ja kujundada seda elujaatavat ilmavaadet. Ta ütleb:

„Hõiska hella poisikene
Kasupõlvel kasinal!
Mõni kurbtus, mõni mure
Tuleb põlvel tuleval.“

Karjase põli on kallid ja aus põli. See põli on olnud aus iga rahva juures ning kallim kõigist põlvedest. Seda väljendab M. Veske oma lauludes järgnevalt:

„Kallis karjalapse põli
Kallim kõigist põlvedest!
Nagu Aronile õli

Kuldsest kannust kallati —
Nõnda sajab sala kaste
Üle kõige karjalaste.“

„Iga põlve rahvade
Aus meie põli.“

Karjase ülesanded on mitmekesised ja vastutuserikkad. Temale on usaldatud talumajapidamise tähtsamaid alasid tuluduse seisukohalt kui ka hoolitsemise või kasvatamise nõudlikkuse suhtes. Kari on tulnallikas, karja tulutoovus on aga sõltu peamiselt karja toitmise. Seega karjase ülesanne on hoolitseda, et kari saaks toitu võimalikult rikkalikult. Peale toitmise on aga suur tähendus ka sellel, kuidas karja koheldakse, — loomad, eriti noored loomad vajavad korralikku ja järjekindlat hoolitsemist, — õigel ajal toitmist ja jootmist, kaitset külmetamise eest jne., peale selle aga ka heatahtlikku ja sõbralikku ümberkäimist, — ei tohi loomi piinata ega lüüa, vaid vaja on neid hoida trullit hoole ja armastusega. Seda karjase kohusetunnet väljendab M. Veske oma lauludes järgmiselt:

„Hoidke karja hoolega,
Kui on moona kõhus.
Vanemad siis meid veel kiitvad,
Karja juures röömul viitvad
Kui on moona kõhus.“

„Hoidkem karja truusta,
Et ei mitte kao
Mõni lammast elajas, —
See me suurem au.
Vanemad siis saavad kiitma,
Röömus meie pärast viitma.“

Karjase põli on maanoorte tegevuse esimene ajajärk. Karjasena maanoored täidavad tulunduslikke ülesandeid, teevad tööd, mis peab olema elu mõte. Töö ja tegevus karjasena on seega ka ettevalmistuseks maanoorte edaspidisele tegevusele, uute ja suuremate eluülesannete täitmisele. Töö karjasena kasvatab huvi ja armastust töö vastu üldse, töötahet ja püsivust. Karjastest võrsuvad noored mehed ja naised, kasvavad tööinimesed ja tegelased, kes oskavad, taha-

vad ja suudavad edendada maakultuuri ja tösta majanduslikku elu ning kes võtavad oma ülesandeks ka ühiskondliku elu juhtimise. M. Veske ütleb, et

„Kuulsaks saand ju mõni mees,
Kes üks karjus oli“.

Ka tähendab ta ühes oma laulus, et ka Taavet käis karjas,

„Aga pärast pead tal varjas
Kuningakroon kuldne“.

Seega on M. Veske alla kriipsutanud, et karjaste hulgast võivad kasvada tublid mehed ja naised ning ühiskondliku elu juhid.

Karjasel tuleb tähta oma ülesandeid peamiselt üksinda, sest võrdlemisi vähe on neid talumajapidamisi, kus on kaks või enam

karjast. Seejuures ei võiks aga karjased jääda üksiteisele võraks, veel vähem võiks aset leida nende vahel arusaamatused. Karjaseid ühendagu ühistunne, vastastik arusaamine. Nende suhted olgu sõbralikud ja heatahtlikud. Seda on väljendanud ka M. Veske ühes oma laulus järgmiselt:

„Küla lapsed, kaugelta
A'age siia karjad:
Siin on rikas rohumaa,
Magusamad marjad;
Lõbus linde laulu kuulda,
Ilus ise ühes laulda,
Metsad vastu helkvad, kostvad.“

Karjased tulgu vahetevahel kokku, olgu rõõmsad ja laulgu ühiselt ilusaid laule noorusele ja isamaale ning tundku end ühe rahva poegade ja tütaradena, keda ootab ühine tulevik. A. Kurvits.

Missugune peaks olema maanoorte ühendus-sümbol.

Põhja-Ameerika Ühendriikides, kust maanoorte liikumine tegeliku töö ja võistluse põhimõttel on alguse saanud, on maanoorte ringides tegutsevate noorte ühendus-sümboliks rinnaskantav märk, mis kujutab eneses neljalehelisel ristikehina lehte, kusjuures igal lehel on H täht. Märki kutsutakse 4 H-tähe märgiks, mille peidus ingliskeelsed sõnad: hand = käsi, hearth = süda, head = pea ja health = tervis. Neis neljas sama tähedega algavates sõnades peitub maanoorte liikumise põhimõte, et kasvada praktiliseks, arusaajaks, teovõimaks ja tugevaks tööinimeseks.

Märk tähendab kõikidele maanoorteringides tegutsevatele õne, nagu saab inimene selle osaliseks haruldase neljalehise ristikehina lehe leidmisega. Õne tähe all saadab noori tulevikku töö arenenud pea, harjunud ja kogenenud käsi, hea tugev tervis ning kohusetruu ja õiglane süda.

Simasugune märk on põllumajanduse alal tegutsevate noorte juures võetud tarvitusele ka mitmetes teistes maades, kus maanoorte töö on juba rohkem arenenud.

Taanis on noorte märk kinnitatud põlutööministeeriumi poolt ning märgi kandmise õigus on ainult ringi liikmetel, kes teatud aeg ringis juba tegutsenu.

Soomes oli küsimus elavalt viimasel aja päevakorral ja põllumajanduse alal tegutsevate noorte embleemiks on võetud neljaleheline roheline ristikehina leht, millel neli H tähte, igal lehel üks.

Märgile on veel juurde põimitud „Suomen Maatalouskerhotyö“ (Soome põllumajandusringidetöö). Kuid need neli H tähte ei ole kopia inglasele ega ameeriklastele, vaid need on Soome oma sõnade algtähed: harjantumine, harkinta, hyvyys ja hyvinvointi, millele tugeneb maanoorte töö ning on nende lipukirjaks ja neis peituvad samad põhimõtted nagu ameeriklastel.

Märgi valmistamisel on Soomlased lähtunud seisukohalt, et see oleks lihtne ja odav, kuid täidaks hästi oma otstarvet.

Maanoorteringide töös ja noorte tegevuse hindamiseks ja esile tõstmiseks on tarvitusele võetud kaks märki, mis erinevad oma värvi kui ka väärtuse poolest. Üks neist märkidest on üldteine aga teenete-märk.

Üldmärgi ning selle kandmise õiguse saab maanoorte ringi liige alles siis, kui tema on olnud maanoorteringi liikmena töötamas vähemalt kaks aastat, kusjuures on tegutsenud praktiliste töödega ning teisel aastal on ise lõpetanud oma arvepidamise raamatud ning kirjutanud aasta töö ja tegevuse kohta seletuskirja.

Märgi saavad noored sügisel peale suvise töö lõppu, kusjuures ta on siis noorele teatud autasu tehtud töö ja nähtud vaeva eest. Üldmärgi kandmise õigus on ka kõikidel maanoorte ringide juhtidel, juhataste liikmetel ja maanoorte töös tegutsevatel ametnikkudel ning üleriikliku maanoorte keskorganisatsiooni juhtivatel tegelastel.

Saaremaa Maanoorteringide Ühenduse lipu õnnistamine Kõljalas.

Teatud ülesseatud nõuete täitmisega võib noor omandada enesele lisaks veel teenete märgi, mis on tunnuseks ausasti ja korralikult tehtud töö tasuna maanoorte liikumises ja töös.

Selle saamine aga eeldab, et noor oleks tegutsenud vähemalt viis aastat maanoorte ringis praktiliste tööde ja tegevuse aladega ning vähemalt kolmel aastal on lõpetanud korralikult oma ettevõtted ja raamatupidamised majandusliku mõtlemisviisi ja kaalutluste oskuste arendamiseks. Lisaks nõutakse, et noor oleks vähemalt kaks aastat tegutsenud eritaimede kasvatajana või kasvatanud ja pidanud mitmesuguseid koduloomi ehk linde.

Kui üldmärgi eest noortel tuli väikest tasu maksta, siis teenete märk antakse põllumajanduse alal tegutsevale noorele tasuta ning märgi saajate kohta peavad ringide juhid kindlad nimekirjad, müssugused andmed koondatakse üle riigi kõik maanoorte keskkorraldusse.

Kui noored on väga hästi tegutsenud maanoorte ringes, on omandanud juba üld- ja teenetemärgi, siis juhul, kui ta on tegutsenud ringis oma ettevõtetega korralikult kuus aastat, on tal õigus saada oma töö eest tunnustamist a diploma, mille väljaandmisel

on üleriiklik maanoorte kekkorraldus tunnustanud noore eeskujulikuks maanoorteringi tegelaseks ja tubliks töömeheks.

Peale elloetletute on maanoorte keskorganisatsioonil õigus ka välja anda aumärke nende, kellel on erilisi teeneid. Soome maanoorte töö arendamiseks ja edendamiseks. Wiimati nimetatud märkide väljaandmist otsustab maanoorte keskorganisatsiooni nõukogu juhatuse ettepanekul.

Saaremaa maanoored, kes on esirinnas sammunud meie maanoorte liikumises, jäädvustasid möödunud suvel omale märgi lipukujul, millest $\frac{3}{4}$ roheline ja ülemine vardapoolne $\frac{1}{4}$ osa valge. Valges osas asetseb roheline neljalehelise ristikehina leht, mida läbib kaks kollast viljapääd. Ristikheina lehtedid puuduvad aga 4 H tähte.

Kas meie peame maanoorte märgi küsimuses jäljendama Ameerikas ja teistes riikides tarvitusel olevat märgi põhimõtet—neljalehelise õnneristikheina leht ühes 4 H-tähega, leides Soome eekujul neile oma sõnaderikkast keelet vastavad mõisted, ning oleksime ühtliitunud teiste maade samal alal tegusevate noortega, või tuleks meil samamuda teistest vähe erinevat rada, nagu

meie maanoorte liikumine ise seda on omal jõul, ilma välise abita ja toetuseta teinud. Viimasel juhul oleks väga sobiv see embleemi põhimõte, mis jäädvustatud Saaremaa maanoorte ühenduse lipule s.o. neljaleheline ristikehin viljapeade keskel, mis on ka meie põllumeeste vabade organisatsioonide

— põllumeeste seltside ja Eesti Põllumeeste Keskseksi — vapi embleem. Jääks soovida, et maanoorte ringid kohapeal oma koosolekutel seda küsimust kaaluksid ning leitud seisukohad „Maanoorte“ toimetusele teataksid, missugused avaldatakse järgnevates numbrites. Agr. End. Vint.

Kask.

Mäetipul kasvab noor kask —
üal lehed nagu kuldseid loorid nõrges
all õhusina; kõrges,
mäel üksi kasvab kask.
Las ligneb tormide kalgus,
kuid kaunid on kõrgus ja valgus!

Ah, ennem oleks kask
all hele taeva, valguskulla nõrges...
Ma kasvaks kõrges, kõrges
mu päikese poole... Kask,
keda murda võib marude kalgus,
kuid kaunid on kõrgus ja valgus!
Ei paju ma oleks, vaid kask...

All orus on pajustik;
vaid harva valgus ajab varju neil,
kui päike kõnnib oma kõrgeil teil.
All orus on uinutav vaikus.
Kas üal seal maru hääel kaikus?
Ei tea sest pajustik.

O. Särel.

Näitused lähendavad töökaid noori.

Kevadel asusid noored tegevusele põlule. Ise püüti künda, harida maa ja külvata seeme, et õppida meistrimeheks põllutöös. Tärkas nõrk taim, hoolitseti nõrgad käed ta ümber valguse ja vabaduse eest, mida näljased saagiahned umbrohud püüdsid ainult endale. Peagi hakkavad paistma töötulemused. Miski muu ei näita paremini maanoore armastust emakese maa ja töö vastu, kui tema oma hoolealune kõogivilja aed ehk juurvilja põld. Kui töö on tehtud armastusega, on ta osa tegija hingest. Ta näitab, millise andumuse, hoole ja armastusega on olnud noor asja juures. Mõnegi noore töö on äpardunud loodusetujukusis. Ärgu saagu see katkestatjaks töös, vaid saagu põhjuseks, mis paneb otsima, mis süüdi selles. Meie maanoorte töö on õppetöö. Oma ettevõttest õpime, teiste kaanoorte ja vanemate tööd on meile õpetuseks. Et suuremate tagajärgedega õppida, on vaja töid kõrvu seadida ja nii leida nende head ja vead. Täielikuma ülevaate maanoorte tööst annavad maa-

noorte tööde näitused. Kõige sobivam on näitust korraldada kihelkondade või valdade viisi, 3—4 maanoorte ringi peale kokku. Kena on veel näitusi lähendada maanoorte päevadega, lõikusetänu pühadega, sisukate pidustustega. Maanoorte ringi töök näitusele teevad väljapanekuid kõik ringi tegevliikmed, mis varem kohapeal vastava hindamiskomisjoni poolt hinnatud. Ringi üldkoosolekul ehk mitme ringi ühisel koosolekul valitakse näituse ehk näituse pidustuste toimkond. Näituse päevi püüavad maanoored teha võimalikult pidulikkudeks, et kaasa haarata laiemaid rahvahulki, liikuma panes mitme kihelkonna rahva. Kui siduda tööde näitus, maanoorte päev, — kuhu kõnelema kutsuda põllum. nõuandjaid või teisi tegelasi, — lõikuse tänapühä päevakohase jutlusega kohalikult või mõnelt külastavalt vaimulikult ja vaimulikkude lauludega, spordi- ja töövõistlused ja õhtul sisuka eeskavaliine pidu, siis kujuneb näitus tõeliselt päevaks, mis ei jäta ühtegi kogu.

Liig vähe on noorte töö vanade poolt hindamist leidnud. Vanad on tänini külastanud noorte näitusi ja päevi liig hõredalt ja needki on näidanud end pessimistidena. Ometi oleks vaja noortele ütelda mõnd julgustavat sõna, see ei maksaks midagi, noortele aga oleks ta õliks tulle ja kihutaks noori edasi rühkima, looma uusi väärtusi, ennast kasvatama ja täiendama ning avastama alati uut ja värsket.

Ei oleks halb, kui edaspidi meie piimaühisused, tarvitajate- ja majandusühisused, ärimehed, omavalitsusasutused ja teised majandusliselt tegelevad organisatsioonid omalt poolt paneksid välja auhindu ehk toetust auhindade jagamiseks. See virgutaks, looks huvi ja tänuikkudest sõpradest poleks neil edaspidi kunagi puudust. Täni on teinud seda peale Põllutöoministeriumi

ja Põllutöökoja mõned üksikud maavalitsused.

Maanoorte ringide tööde näitusel esinevad kõik ringi tegevliikmed, et saada ringi tegevusest kujukat pilti. Ebaõnnestunud tööd ei pea meid mitte pidurdama, vaid just näitama, milles peitub viga. Järgmisel aastal tuleb kõrvaidada viga, et saada paremaid tulemusi.

Ei usu, et ühelgi maanoorte ringil poleks tänavu võimalik korraldada oma tööde näitust kas üksikult ehk koos teiste maanoorte ringidega. Näituse korraldamine on seljasirutamine ja tagasiivaade tehtud tööle. Meie, maanoorte tegevus ja koondumine on sündinud vabast tahtest. Saagu meie omad näitused, meile noortele maanoorte liikumise radadel tähiseks, mille järele sөөstume veel hoogsamalt edasi.

Oskar Kolk.

Aiamaasika kasvatamine maanoorterinki töökavas.

Teiste ülesannete ja ettevõtete lahendamise kõrval tuleks erilist tähelepanu pöörata, eriti Lõuna-Eestis, aiamaasika kasvatamisele maanoorterinki töökavas.

Miks valime maasikakasvatuse,

iniks anname erilist tähelepanu maasikakasvatuse iseseisvale ettevõttele, selleks mõjutavad meid järgmised olulised põhjused: 1) maasikakasvatuse on talus iseseisev kõrvalala ning noor ei ole segatud majapidamise üldisesse korraldusse, 2) ettevõtet on kerge teostada, sest maasikakasvatuse on vähe kapitali (raha) ja tööjõudu nõudev, 3) maasikakasvatamisega saame läbi teha otsustavalt mitmesugustes oludes valmistamise ja tarvitamise ning turundamise astmed, 4) töö algab ettevõtte juures siis, kui teised taimekasvatuse tööd ei sega, seega ajalt väga sobiv lisäülesanne, 5) maasikas on taim, mille saadusi turul palju nõutakse, sest maasikaid on meil võimalik turundada peale mahurikka siseturu ka Soomes ja Rootsis, kuna meil valmib ta 2—3 nädalat varemalt, ja 6) maanoorterinki liige on oma tööga soetanud ja jäädvuстанud talule edaspidiseks tarvitamiseks maasikakasvatuse.

Kuidas organiseerida maasikakasvatust ringi liikmete keskel.

Tahame, et aiamaasika ettevõtte õnnestuks ringi liikmete iseseisva tööna ja ettevõtteks, nii, et noorel on võimalus ise kõik tööd teha, noor on tööst vaimustatud ja suudab seda algatust edukalt lõpule viia, siis tuleb kindlasti rajada töö ja tegevus võistluspõhimõttele. Noored maasikakasvatatajad ringiliikmed võistlevad omavahel oma maasikakasvatusega ning hindamiskomisjon hindab ja otsustab erapooletult tehtud tööd, et parem töötegija leiaks tunnustamist ja lugupidamist nii kaasnootrite kui ka vanade poolt. Maasikakasvatuse ettevõttega võib ring alata tööd, kui leidub kolm võistlevat ringiliiget. Ilma võistluspõhimõteta ei või olla alati kindel algatud ja ülesseatud ilusate põhimõtete õnnestumises.

Tööga maasikakasvatuse ettevõtte teostamiseks tuleb alata sügisel ja juba augusti kuul ning aastane tegevus kehtaks kuni järgmise sügiseni.

Ettevõtte algamise põhialused.

Koht ja maala, kuhu tahab rajada ringi liige maasikakasvatust, ol-

gu kodutalu aias päikesepaisteline ja põhjatuulte eest varjatud. Ettevõtte õnnestub üldiselt hästi kobedas, lubjarikas savimullamaas, kuid ka liivase-gasemas maas saab veel rahuldavalt kasvatada. Võib kasvatada ka pool-varjulises kohas, nagu viljapuuaias, kuid kohavalikul tuleb silmas pidada, et talvised tuuled lund maasika istanduselt ära ei viiks, mille tagajärjel taimed külma käes kannatavad.

Hea on, kui maa juba eelvilja juures on sügavalt haritud ja tublisti väetatud. Väetiseks anname augustikuul tuheva laudasõnniku, mida sisse künname. Kes soovib kasutada ka kunstväetist, see võiks anda 1 aari (100 m²) kohta 3 kg superfosfaati, 4 kg. toomasjahu ja 1 kg 40% kaalisoola sügisel ning 2 kg salpeetrit kevadisel maaharimisel.

Kasulik on aga praegustes oludes tarvitada kaali asemele puutuhka ning kevadel salpetri asemele virtsaga kastmist.

Kuidas istutusmaterjali muretseda, istutamiseks ettevalmistada, istutada ja missuguseid sorte valida, seliist on antud juhtnöörid samas numbris E. Lamp'i kirjutises „Aedmaasikate istutamine”.

Teised ülesanded, nagu kevadel sõnniku maa sisse köplamine, suvel umbrohu puhastamine, väänade lõikamine, virtsuga kastmine, õlgede või sambla asetamine marjade alla marjade määrdumise kaitseks, marjade korjamine, sorteerimine, kasutamine ja turundamine on järgmise aasta ülesanded, mille kohta ka juhtnöörid meie lehes ilmuvad järgmise aasta vastaval hooajal.

Ettevõtte hindamine.

Et oleks mingisugune vaimustav ja sisemine taganttõukav salajõud, selleks tuleb noorte ettevõtte hinnata. Hindamise aluseks on üldised noorte taimekasvatuse hindamise alused, kuid aiamaasikakasvatuse algusega sügisel tuleb esimene hindamine teha sama aasta sügisel. Võistlus noorte keskel kestab kuni järgmise sügis-suveni, mil võitjale võib auhinda määrata.

Kuna harilikult on soovitatav pidada maasikaistandust heal maal, õigel väetamisel ja hooldamisel samal kohal 3—4 aastat, siis tuleks maasikakasvatamise ettevõtte juures veel tarvitusele võtta kolmeaastane lisavõistlus, kus kolmeaastase töö keskmisena esikohale pääseja on üldvõitja. Igaaastaste auhindade kõrval oleks väärtuslikum kolmeaasta auhind. Mitmeaastast võistlust õigustab ka see asjaolu, et maasikad annavad suurema ja väärtuslikuma saagi teisel ja kolmandal aastal. See kaudne abinõu seob aga ringiliikmeid pikemaks ajaks ringiga ning mitmekesistab jälle tegevust.

Majandusliku mõtlemisviisi arendamiseks

tuleb noorel ettevõtjal oma ettevõtte kohta pidada arveraamatut, milleks kõlbab ÜENÜ juhis, „Taimekasvatuse alad” ning kuhu saab ülestähendada kõik ettevõttega seotud kulud ja tulud ning aasta lõpul arvutada selle tasuvust.

Üksikasjalikked juhtnõured saab maatulunduskonsulendilt ja „Maanoored” toimetiselt.

Aedmaasikate istutamine.

Hinnates kodumajapidamistes maasika tähtsust, peaks iga maanoor, kellel veel aias neid ei ole, maasikaid istutama.

Kui turg on kaugel ja müüa neid ei saa, ka siis peab maasikate istutamise katseid tegema, et näidata vanematele ja külastavatele võõrastele „oma” tööd. Küll siis neid toorelt või keedistena süües nende kasvatusevaev ennast tasub kõige paremini.

Istutamismaterjali muretsemine ja ettevalmistamine istutamiseks.

Istutamismaterjali saab maasikate

kasvatajailt. Nimelt paljuneb aedmaasikas roomavast maapealsest võrsed. Emataimelt väljakasvanud võrsel tekkib sõlmekohal taimi, mis peagi ka juuri ajavad ja maa külge kinnituvad. Harilikult tarvitatakse esimesi taimi paljundamiseks, kuna viimased hilisema arenemise tõttu ei saa tugevaks päris kohale istutamise ajaks.

Võrsete küljes juurdunud taimed eraldatakse emataimedest. Võrsed lõigatakse lahti noaga ja istutatakse kohestatud peenrale tihedalt 8×8 sm üks-teistest. Siin peenral võtavad nad tu-

geva juurestiku alla ja saame sel teel kõige parema istutamismaterjali.

Kui pärast marjade korjamist koguda taimi ja kodutalus peenrale asetada, võib iga maanoor luua õige odavasti maasikaistanduse.

Istutamine päriskohale.

Istutamine võib toimuda peenrale, vaku või tassasele maale. Vagudes ja tasasemaa istutusviisi paremusena võime kasutada hobuse tööjõudu harimisel, peenrale istutamisega avaneb võimalus aga rohkem taimi samal pindalal kasvatada.

Peenrad valmistatakse 1 m laiad ja vahed 0,5 m, ning istutame kahes või kolmes reas, kolmes kolmnurga kujuliselt. Tasasel maal jääks reavahe 60 sm ja taimede vahe reas 30 sm.

Taimed istutame vähe sügavamale, kui olid varemalt. Taimi ümber jätame väikese vaokese kastmise jaoks, et võime pärast istutamist tublisti kasta. Istutamisel peavad juured täiesti sirgelt mullasse jääma. Et saada võimalikult suurt saaki maasikatest, tuleb istutada tugevaid, lästijuurdunud taimi.

Istutamise aeg.

Soodsam istutamisaeg on augusti- ja septembri-kuu, sest siis suudavad taimed juurduda külmade tulekuks ja annavad järgmisel aastal rahuldavat saaki. Ka ei kannata istutatud taimed sügisel rohkete sademete tõttu niiskuse

puuduse all, nagu kevadel, mil tarvilik eriline katmine.

Samal sügisel esimeste külmade ajal anname taimedele sõnnikukatte, mida laotame nii, et välja paistaksid ainult maasika keskmised (südame) lehed.

Kohane sort.

Istutatava sordi valik oleneb sellest, kas tahame varaseid või hiliseid marju, kas on meil võimalik marju kasutada oma majapidamises või saadame turule, et muuta sularahaks oma töö ja vaev ning saame väikest lisatasu oma vaba aja kasutamise eest.

Varajastest sortidest on nimetamisväärt „Saksa-Evern”, mis on varasem, õige magus lauamari. Sissekeetmiseks tarvitatakse rohkem hapukaid marju, nagu „Victoria”. Hilistest sortidest oleks parem „Leopoldhall hiline”. Ka mitmed teised sortid, nagu: „Võitja”, „Punane Elevant”, „Flander” (keskmised) ja „Kuningas Albert” (hilised) sortid on väga sobivad noorel oma ettevõtete rajamisel.

Tihti taluaedades on alaväärtuslikke maasikaid. Säärasest istutamise materjalist tuleb hoiduda. Kus aga häid kohalisi sorte olemas, mille nimed teadmata, aga ilusaid ja häid vilju kannavad ja neid peaaegu ilma hinnata saab, siis võib ka neid tarvitada, aga muidu on ikkagi kõige soovitamam puhtasordilised maasikad tuua aeda.

End. Lamp,

Vändra Maj.-gümn. aianduse õpetaja.

Vigala põllutöökooli

uute õpilaste vasutvõtmine on alanud.

Ülesandmised saata ja lähemaid teateid saab kooli juhatajalt, aadr. Vigala põllutöökool, Vigala.

Helme põllutöökooli

ja käsitöö-majapidamise eriklassi uute õpilaste vastuvõtmine on alanud.

Ülesandmised saata ja lähemaid teateid saab koolijuhatajalt, aadr. Tõrva kaudu.

**Eesti Aleksandri Põllutöö
keskkooli võetakse vastu**

õpilasi,

kes 17 a. vanad ja vähemalt 6 kl. algkooli lõpetanud. Sügisese vastuvõtmiskatsed matemaatikas, eesti ja saksa keeles 6 kl. algkooli õppekava ulatuses on 1. septembril s. a. kell 10 homm. Olustvere mõisas.

Sooviavald. kooli astumiseks ühes sünni-, põllutööoskuse-, tervise- ja viimase koolitunnistusega saata 28. aug. koolijuhatajale.

**Eesti Aleksandri Põllutöö
keskkool Olustvere.**

„Vahi“ põllutöökooli I kl.

võetakse veel

uusi õpilasi vastu.

~~~~~  
**Õppetöö algab  
15. oktoobril.**  
~~~~~

Aadr.: Vahi, Tartu kaudu.

Koolijuhataja.

Vodja põllutöökooli

I klassis algab õppetöö käesoleval aastal 15. okt.

Esimese klassi õpilasteks võetakse vastu isikuid, kes vähemalt 16 a. vanad, algkooli haridusega ja tege-likku talutööd tunnevad. Koolis kestab õpetus 18 kuud, s. o. 2 talvet ja üks suvi. Õpilastel tuleb peale teoreetiliste tundide kõikidest talutöödest osa võtta ja töötada töökodades. Õpilastele on tasuta, kooli majapidamises tehtud tööde arvel, korter ühes valgustuse ja küttega, toitmine ja pesupesemine. Kool asub Vodja raudteejaama juures. Lähemaid teateid saab koolijuhatajalt. Aadr. Vodja ag.

Koolijuhataja.

Karja kodumajanduskool

Saaremaal.

Õpilaste vastuvõtmine avatud. Peale kodumajandusliste ainete antakse õpetust ka põllutöö alal. Õppemaksu ei ole. Korteri, küte ja valgustus tasuta. Ülalpidamise kulud õpilase kohta tulevad umbes 9 krooni kuus.

Lähemaid teateid saab kooli juhatajalt. Karja kodumajanduskool. Telef. Leisi 19-a.

NOORED!

Ellu astudes kindlustage endid igasuguste üllatuste vastu, mis eluteel seisavad ees. —

Astuge ühendusse kõige vanema puht Eesti kindlustusseltsiga —

EEKS-MAJA

Peakontor: Tallinn, Lai 1. Telefon 438-85
Harukontorid ja agendid üle maa.

Unte õpilaste vastuvõtmine

Tooma põllutöö-, sookultuuri ja maaparanduskooli

on alanud.

I klassi võetakse vastu meesõpilasi, kes lõpetanud VI kl. algkooli ja vähemalt 16 aastat vanad.

II klassi võetakse vastu meesõpilasi, kes lõpetanud põllutöökooli.

Õppetöö algab 15. oktoobril.

Õppemaksu koolis ei ole.

Lähemaid teateid saab koolijuhatajalt aadressil: Tooma sookultuuri- ja maaparanduskool, Vägeva, telefon Vägeva 1.

Koolijuhataja.

Kuusiku Karjakontroll- assistentide kooli

võetakse vastu uusi õpilasi I ja II klassi. I klassi võetakse mõlemist soost isikuid, kes vähemalt 17 a. vanad ja 6 kl. algkooli ehk sellele vastava haridusega. II kl. võetakse 2-he aastase põllutöö- ja karjatähtajate-koolide lõpetanud. I kl. õpilased saavad koolis prii ülespidamise majapidamises tehtud tööde eest. I kl. lõpetajad omavad karjatähtaja- ja II kl. lõpetajad — kontroll-assistentide kutse. Korter, küte, valgustus ja õpetus on koolis tasuta. Õppetöö algab I kl. 1. okt. ja II kl. 1. novembril.

Lähemaid teateid saab koolijuhatajalt. Aadr.: Rapla kaudu.

Koolijuhataja.

Särevere kodumajanduskoolis

algab õppetöö k. a. 1. novembril.

Koolis käsitatakse kangakudumist, pesuõmblemist, toitude valmistamist, aiatööd, karja- ja kodulindude kasvatamist ja teisi kodum. puutuvaid alasid nii teoreetiliselt kui praktiliselt.

Õpperaha koolis ei ole, samuti ka tasuta korter, ühes vajalise mööbli, kütte ja elektri valgustusega. Ülespidamine üldlauas läheb maksma kuni 10 krooni kuus, mida võimalik tasuda toitainetes. Soovikorrall võivad õpilased süüa omal leivakotil, väljaarvatud töönädalail köögis, kus päeva tasu 34 senti päevas. Heinaajal lühemaajaline kooli vaheaeg.

Kooliastujailt nõuetav algkooli haridus.

Sooviavaldusi võetakse vastu kuni 1. novembrini.

Aadress: Särevere kodumajap. kool Tüiril.

Väimela põllutöö- ja karjatalitajatekooli

uute õpilaste vastuvõtmine on alganud. Karjatalitajaks võetakse neid tütarlapsi, kes vähemalt 20 aastat vanad ja lüpssta oskavad. Töö korralikkuse järgi palk 50—80 senti päevas.

Põllutöökooli võetakse mõlemast soost noori, alates 17 aasta vanuselt. Kõigile, kes puudust kannatavad, antakse toetuseks laenu, ülespidamise kulude suuruses.

Õppetöö algus 15. okt. Järelepärimistega pöörata: Kooli juhataja, Väimela p.-ag.

Uute õpilaste vastuvõtmine

Arkna põllutöökoolis

(Rakverest 6 km) on alanud. Sooviavaldused, ühes lühikese eluloo kirjeldusega ja haridust tõendava tunnistusega saata kooli nimele aadressil Rakvere p. k. 50, kust ka lähemaid andmeid saab. Õpetus, korter, kütte ja valgustus on tasuta. Toitmine ühisköögis kr. 10 ümber kuus, mida võib ka toitainetes tasuda.

Uute õpilaste vastuvõtmine

Orgita kodumajanduskooli

on alanud. Õppetöö algus on 15. novembril. Õpetus tasuta. Toitluskulu 8 krooni kuus.

Avaldused ilma tempelmargita saata aadressil: Orgita kodumajanduskool, Märjamaa.

Tallinna tehnikumi

vastuvõtmine on 31. augustil k. 9 h.

Sisseastumisel nõutakse 6-kl. algkooli lõputunnistust ja korraldatakse võistluskatsed. Koolis õppetöö kestab 5 aastat ja jaguneb osakondadesse: 1. masinaehitus, 2. elektrotehnik, 3. ehitustehnika, 4. maamöödu - kultuurtehnik. Vastu võetakse ainult veel maamöödu-kultuurtehnik osakonda.

Kooli lõpetajad — tehnikud ja maamöödtjad — on abilisteks inseneridele või juhatavad töid iseseisvalt seadusega määratud piirides (R. T. nr. 98 — 1928).

Lähemaid teateid saab Tallinn, Koppel. Telefonid: Kopli keskaam (428-49) nr. 35, 75 ja 76.

R. Reite

eranaiskutsekool

Narva maanteel 63, telefon 304-10.

Kooli 3-aastase kursuse lõpetajad saavad õppinud õmbleja kutse, kas rõiva ehk pesuõmblemise erialadel. Peale selle õpetatakse majapidamist, käsitööd, joonistamist j. n. e.

Õpperaha 25 kr. poolaastas. Kaugemalt õpilastele korter kooli juures. Õppetöö algus 28. augustil.

Juhataja Roose Reite.

Vändra

majandusegümnaasiumis

on uute õpilaste vastuvõtmine alanud.

I klassi võetakse vastu 6-kl. algkooli lõpetajaid. Õppemaks aastas kr. 30.—. Kooli juures internaadid poeg- ja tütarlastele, kus täielik ülalpidamine (toit, korter, küte ja valgustus) maksab kuus umbes kr. 13.—, mida ka ainetes tasuda võib. Ka Vändra alevis on korteri- ja kostiolud väga soodsad. Kool asub Vändra raudteejaama juures.

Vändra Majandusegümnaasiumis õpetatakse peale keskkooli üldainete aianlust, põllumajandust, kodumajapidamist, käsitööd j. t.

Õppetöö algab 28. augustil.

Ülesandmised ja järelepärimised saata Vändra Majandusegümnaasiumi juhataja nimele, aadress Vändra, (telef. 34).

Türi linna

majandusegümnaasiumis

on uute õpilaste stügisene vastuvõtmine 25.—27. augustini 1933. aastal.

Vastu võetakse õpilasi kõikidesse klassidesse: 1-se klassi algkooli lõpetajaid ja vanematesse klassidesse vastavate klasside lõpetajaid teistes gümnaasiumides, ehk eksamitega elmise klassi kursuse ulatuses.

Õppemaks on nooremates klassides 30 kr. ja vanemates klassides 40 kr. aastas.

Seega odavam kui üheski teises gümnaasiumis. Elamiskulud odavad. Soovijaile internaat.

Soodsad edasiõppimise tingimused põllutöökoolide lõpetajaile ja põllumeeste lastele.

Koolijuhatus.